

шырока выкарыстоўваючы вобразы як сусветнай (роспіс «Лабірынты» А. Башкатавай на трансфарматарнай будцы ў дворыку БДАМ), так і нацыянальнай («Сакрум тэра. Зямля запаветная» – мазаікі з каменю ў інтэрнаце БДАМ) гісторыі і культуры, архетыповыя структуры традыцыйнага народнага мастацтва (мазаікі ў новым будынку Савета Рэспублікі). Таму нават пры выкарыстанні інфармацыйных жанраў, напрыклад рэпартажаў, мусяць быць *прафесійныя каментарыі*.

– Пры рэалізацыі творчых задум па-новаму выкарыстоўваюцца і традыцыйныя матэрыялы і тэхнікі (роспіс, мазаіка, вітраж і г. д.), і новыя для сучаснага МДМ, напрыклад камень. Арт-журналісты могуць *супастаўляць вобразнае гучанне з тэхналогіяй*.

– Новаю старонкай у сучасным беларускім манументальна-дэкаратыўным мастацтве стала аздабленне культавых будынкаў. «Круглы стол» на тэму аздаблення культавых будынкаў несумненна зацікавіў бы чытачоў. Напрыклад, аўтары і выканаўцы мазаік для Храма Усіх Святых выконваюць заказы і для Расіі. Аўтар роспісаў у Храме ў Вішневе Глеб Отчык стаў лаўрэатам Нацыянальнай прэміі па выяўленчым мастацтве.

Такім чынам, творы сучаснага МДМ могуць стаць нагодаю для яркіх выступленняў у СМІ, якія, несумненна, будуць запатрабаваныя ў чытачоў і глядачоў.

Аксана Бязлепкіна

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

ГОРВАТ ПРА ЛЮБОЎ:

РЭЦЭНЗІІ НА КНІГУ А. ГОРВАТА «РАДЗІВА “ПРУДОК”»

Папулярнасць кнігі Андрэя Горвата (хацелася б прынцыпова адмовіцца ад пазначанага на вокладцы варыянта імя Андрусь) змусіла крытыкаў да таго, каб пастфактум паспрабаваць растлумачыць яе феномен. Нехта шукаў разгадку ўнутры тэксту (Ю. Алейчанка), нехта – у пазалітаратурных фактарах (Ц. Чарнякевіч).

Сама кніга Горвата і некаторыя заўвагі да яе глядзяцца сімвалічна ў кантэксце навуковага артыкула І. Шаўляковай-Барзенкі, надрукаванага раней за рэцэнзію Ц. Чарнякевіча і пазней за першае выданне кнігі А. Горвата: беларускай літаратуры (*літаратуры класічнага тыпу*) трэба шукаць новыя шляхі, каб пазбегнуць пагрозы *негатыўнай элітарнасці і этнаграфічнасці* [паводле 3, с. 103–105] (вылучэнні нашы. – А. Б.).

А. Горват, магчыма, выйграў са сваёй этнаграфічнасцю, бо яна ў яго – псеўдаэтнаграфічнасць. І гэтак «псеўда» заўважнае: Ц. Чарнякевіч

назваў гэта маскай, а Ю. Алейчанка шчодрэ яго цытавала, справядліва дадаўшы, што «няхай сабе і маска. Толькі, як ні дзіўна, і яна часам дапамагае зблізіцца» [1, с. 172]. «Маска Андрусіка» (Чарнякевіч) сапраўды глядзіцца трохі штучна для тых, хто памятае блог Анджэя Горвата на livejournal і эпапею з аднаўленнем палаца Горватаў у Нароўлі. Ад арыстакратычнасці да сялянства – адзін крок? Ці адзін маркетынгаваы ход?

А. Горват уклаў кнігу з допісаў у фэйсбуку, пра што Ц. Чарнякевіч слухна заўважыў, што хоць аўтар, верагодна, меў на ўвазе ў будучыні выданне на паперы, у кнізе мала і невыразна прысутнічае анлайнавая гісторыя напісання з фідбэкамі на рэальных чытачоў. Верагодна, адсутнасць фідбэкаў лагічная, калі мэта анлайна не толькі напісанне кнігі. Псеўдотатэішы высковец стварыў для будучых чытачоў кнігі ілюзію далучанасці да працэсу яе напісання (інструментальна пераадолеў галоўную праблему беларускай літаратуры – камунікатыўны разрыў).

Крытык Ц. Чарнякевіч паспрабаваў растлумачыць поспех кнігі вялікай колькасцю мэтавых аўдыторый, гатовых аплаціць з уласнай кішэні трансляцыю прудкоўскага «радзіва» (сталічныя жыхары, якія з гарадской пыхай цікавяцца «іншым», правінцыйным у тым ліку; правакансерватыўная аўдыторыя, якая задаволена канстатуе, што покліч крыві нарэшце дагрукаўся да моладзі), і значнасць фактараў, якія паўплывалі на ўздым цікаўнасці: мода на падарожжы і на хіпстарскі лад жыцця і светапогляд (крытык пасаромеўся назваць усё сваімі імёнамі, каб не быць папракнутым у рэтраградстве).

Калі Ц. Чарнякевіч шукаў разлік і збыткоўна фіксаваўся на фінансавым аспекце выдання, то Ю. Алейчанка, наадварот, славіла А. Горвата ў горшых традыцыях вучнёўскай крытыкі («Хочаце знайсці сябе на старонках, а можа, у нечым паспрачацца (унутрана ці адкрыта) з аўтарам – паслухайце эфіры імправізаванага “радзіва”» [1, с. 173]; «Якім светлым сумаам працяты радкі...» [1, с. 172]; «галерэя абаяльных партрэтаў вясковых жыхароў...» [1, с. 173]. Калі Чарнякевіч сумняецца ў шчырасці Горвата, то за чыстую манету ўсё прымае Алейчанка і не стрымліваецца ў літаратуразнаўчым пафасе: «дасягнуць такой эмацыйнай напятасці, энсавай канцэнтрацыі ў радку – вельмі няпроста» [1, с. 172].

І тут варта зноў абAPERціся на артыкул Шаўляковай. У класічнай літаратуры, якой нібыта варта пераадолець сваю класічнасць, здарыўся Горват з «маскай Андрусіка» і імітацыяй зваротнай сувязі. Як адрэагавалі на гэты пафесійны чытачы?

Спробу па вялікім рахунку не залічылі: «Нядаўна я чуў рытарычнае пытаньне аднаго з аўтараў школьнага падручніка па беларускай

літаратуры, тычылася яно кнігі Горвата: «А што далей?» Хацелася б ведаць. Беларускі бэстсэлер, пры адсутнасці індустрыі, выявіўся нязвыклым і непрадказальным. З увагі на зьмешчаныя ў кнізе апавяданні (вельмі, дарэчы, някепскія) можна чакаць ад Горвата лінейнай, скажам так, прозы. Першы ягоны экспірыенс стаў плятынавым ня дзякуючы ёй, але хто ведае – Горват цяпер можа дазволіць сабе ўсё. Мне асабіста хочацца, каб ён зьмяніў маску». Такое заключэнне рэцэнзіі можна лічыць тоесным прызнанню крытыка ў сваім несур’ёзным стаўленні да першай кнігі пісьменніка і своеасаблівым сучасным парафразам даўняга меркавання «не напісаў раман – не пісьменнік».

І складана сказаць: гэта крытыкі цягнуць Горвата ў мінулае, ці Горват не здолеў вырвацца з поля прыцягнення класічнай літаратуры (у адрозненне ад некласічнай і постнекласічнай). Зрэшты, у кантэксце класічнай літаратуры поспеху Горвата могуць быць іншыя тлумачэнні, і тады разгадка папулярнасці не ў апазіцыі «сталіца/правінцыя», не ў паспяховым акце даўншыфтыngu і не ў «эмацыйнай напятасці» радка, а ў тым, што сучасная беларуская літаратура стамілася ад негатыву, прадукаванага папулярнымі ў сталічным асяродку пісьменнікамі: у адрозненне ад Станкевіча, Глобуса, Бахарэвіча ды іншых Горват – пра любоў.

Літаратура

1. Алейчанка, Ю. Стаць сваім для сябе [Рэцэнзія на кн. А. Горвата «Радзіва “Прудок”»] / Ю. Алейчанка // Польша. – 2017. – № 5. – С. 171–173.
2. Чарнякевіч, Ц. Горват: археалёгія ў маскхалаце / Ц. Чарнякевіч // Будзьма беларусамі [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу : <http://budzma.by/news/horvat-arkhyealyohiya-w-maskkhalacye.html>. – Дата доступу : 11.04.2017.
3. Шаўлякова-Барзенка, І. Беларуская літаратура ў інфармацыйным грамадстве: пагрозы як гарантыя перспектывы / І. Шаўлякова-Барзенка // Польша. – 2017. – № 1. – С. 103–114.

Дарья Гиргель

Белорусский государственный университет

ПОНЯТИЕ «YOUMO» («ЮМОР») В ФИЛОСОФИИ ЛИНЬ ЮЙТАНА

Линь Юйтан (Lin Yutang 林語堂 1895–1976) – известный китайский писатель, переводчик, лингвист, публицист, философ и общественный деятель. В 1924 году в китайскоязычной прессе Линь Юйтан опубликовал два эссе, в которых призывал переводить зарубежную юмористи-